พิเคราะห์จิตในการเข้าถึงความจริงของจอร์จเบิร์กเลย์
Consider the mind in reaching the truth of George Berkeley

ปัทมาวดี แสนเขื่อนแก้ว
Pattamawadee Sankheangaew
นักวิชาการอิสระ
Independent Scholar
E-mail : Patthamawadee.san@mcu.ac.th
วันที่รับบทความ (Received) : 3 กุมภาพันธ์ 2563
วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 15 มีนาคม 2563
วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 20 มีนาคม 2563

บทคัดย่อ

บทความนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องจิตนิยมอัตวิสัย (SubjectiveIdealism) ของจอร์จ เบิร์คเลย์ (George Berkeley) เพื่อวิเคราะห์แนวคิดเรื่องจิตนิยมอัตวิสัย (Subjective Idealism)ของจอร์จ เบิร์คเลย์ (George Berkeley) ผลของการศึกษาค้นพบว่า ในปรัชญาของเบิร์คเลย์ ความคิดไม่ใช่สิ่งที่ตรงกับสิ่งที่เป็นจริง หากแต่ความคิดเป็นศักยภาพของจิตที่จะทำให้เรารับรู้โลกภายนอกได้ การรับรู้จึงต้องเริ่มจากจิตออกไปสู่โลกภายนอก ปรัชญาของเบิร์คเลย์จึงให้ความสำคัญกับสิ่งเฉพาะมากกว่าสิ่งทั่วไปการมีอยู่ของโลกภายนอกในทัศนะของเบิร์คเลย์จึงหมายถึงการมีอยู่ในฐานะสิ่งที่ปรากฏต่อการรับรู้ของเรา และการรับรู้สิ่งภายนอกจึงเป็นการเข้าถึงในลักษณะเดียวกับการเข้าถึงพระเจ้าในจิตของเรา ทำให้พระเจ้าเป็นสิ่งสัมบูรณ์ที่สำคัญที่สุดในทฤษฎีจิตนิยมอัตวิสัยของจอร์จ เบิร์คเลย์ ปรัชญาของเบิร์คเลย์เชื่อในตัวตนอันเป็นจิตว่าเป็นความแท้จริง และมโนภาพเป็นผลของการมีตัวตน สสารมีอยู่เป็นมโนภาพ ฉะนั้น โลกจึงมีแต่ ตัวตน กับ มโนภาพ ปรัชญาของเขาจึงเป็นจิตนิยมแบบฉบับโดยแท้คำว่า Idea แปลว่า มโนภาพ จิตนิยมจึงใช้แทนคำว่า Idealism ลัทธินี้เนื่องจากสอนว่าจิตมีอยู่เป็นหนึ่งเดียวเป็นตัวตน จึงเรียกว่าเจตภูตนิยม (Spiritualism) ดังนั้นจิตที่สมบูรณ์จริงจึงเป็นจิตของพระเจ้าเท่านั้น

คำสำคัญ : พิเคราะห์, ความจริง, จิตนิยม

Abstract

This article aims to study George Berkeley's subjective concept of psychoism to analyze George Burley's subjective concept. The results of the study showed that in Berkeley's philosophy, the idea is not exactly what it really is. But the idea is the potential of the mind to make us aware of the outside world. The perception must therefore start from the mind to the outside world. Berkeley's philosophy is more focused on specific things than the general. The existence of the

outside world in Berkeley's perspective means existence as something that appears to our perception. And the perception of external things is therefore reached in the same way as access to God in our minds. Making God the most important absolute thing in George's subjective theory. Berkeley's philosophy believes in a genuine, spiritual identity, and that vision is the result of identity. Matter is present as a vision. Therefore, the world only exists with the manophage, his philosophy is purely the idea, meaning idea, which means that the idea means that the spirit is used instead of idealism, this cult is taught that the mind exists as one person, so it is called the Daemon God, so the true mind is god's mind only.

Keywords: consider, truth, idealism

บทนำ

การศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดระหว่างกายกับจิต โดยเน้นการศึกษาว่าจิตนั้นมีอิทธิพลเหนือกายหรือไม่ แล้วจิตเองมีความเป็นตัวรู้เองหรือการรู้ของจิตต้องอาศัยปัจจัยอะไรบางอย่างเป็นตัวรับรู้ ดังนั้นแล้วกายกับจิตต่างก็อาศัยซึ่งกันและกัน กายเป็นที่อาศัยของจิต และจิตเป็นผู้ควบคุมภายในสำหรับการรับรู้และการเรียนรู้โดยผ่านกาย มนุษย์เข้าใจจิตหรือพลังงานทางจิต เพราะภาวะจิตในทางดีหรือไม่ดีนั้นจะเป็นตัวผลักดันให้เกิดการรับรู้สิ่งต่างที่ปรากฏด้วยการรับรู้และความเป็นตัวเป็นตนนั้นมีการกล่าวถึงว่า “โลกนี้เป็นอย่างไร ตัวคนเราเป็นอย่างไร เราเกี่ยวข้องอย่างไรกับโลก ตัวคนเรานี้ประกอบด้วยอะไร ตัวตนหรือจิตคืออะไร” ตกลงแล้วจิตกับสสารนั้น สิ่งใดเป็นตัวรับรู้และเป็นสิ่งที่ถูกรู้ ว่าเรารู้โลกภายนอกได้อย่างไร จากคำถามนี้จึงเกิดแนวคิดเรื่องจิตของบิช็อบของจอร์จ เบิร์คเลย์ (George Berkeley) คือ “การกินที่และการเป็นตัวเป็นตนก็เป็นมโนภาพเหมือนกับสีและเสียงเหมือนกัน” โดยทั่วไป จิตนิยม (Idealism)คือ ลัทธิที่ถือว่าความจริงแท้หรือความจริงสูงสุดเป็นจิต หรืออสสาร ซึ่งมีอยู่นิรันดร ไม่มีการเปลี่ยนแปลง เมื่อแยกลักษณะของจิตนิยมออกพิจารณาจะได้ดังต่อไปนี้

จิตนิยม เชื่อว่า จิตเป็นความแท้จริงเพียงสิ่งเดียว สสารเป็นเพียงปรากฏการณ์ของจิตเท่านั้น กล่าวคือเนื้อแท้ของโลกเป็นอสสาร

จิตนิยม เชื่อเรื่องพระเจ้า ความเป็นอมตะของวิญญาณ พระเจ้าสร้างและบันดาลความเป็นไปตลอดถึงความสิ้นสุดของสรรพสิ่ง

จิตนิยม ถือว่าคุณค่า เป็นสิ่งที่มีอยู่จริง เช่น ความดี ความงาม ความถูก ความผิด เป็นต้น จะต้องมีอยู่จริง ๆ ไม่ใช่สิ่งที่สมมติขึ้น ไม่ใช่ขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้ตัดสินอสสารหรือจิตมีลักษณะเป็นนิรันดร (Eternal) และไม่มีการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าโลกของสสารจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม เพราะจิตมีลักษณะสัมบูรณ์

ด้วยเหตุนั้นในการศึกษาเรื่องปรัชญาจิต จึงได้ศึกษาเฉพาะแนวคิดจิตนิยมของนักปรัชญาผู้เดียว คือ ศึกษาเฉพาะของจอร์จ เบิร์คเลย์(George Berkeley) ว่ามีแนวคิดในเรื่องจิตนิยมอย่างไร และกล่าวถึงการรับรู้ของจิตอย่างไร และจิตเป็นสสาร หรือ อสสาร ดังจะได้ศึกษาตามลำดับไป

แนวคิดเรื่องจิตนิยม (Idealism) ของจอร์จ เบิร์คเลย์ (George Berkeley)

ความหมายจิตนิยม (Idealism) ที่มีปรากฏจิตนิยมอุตรวิสัย (Transcendental Idealism) จิตนิยมวัตถุวิสัย (Objective Idealism) และจิตนิยมอัตวิสัยของจอร์จ เบิร์คเลย์ George Berkeley) ประวัติของจอร์จ เบิร์คเลย์(George Berkeley) และแนวคิดเรื่องจิตมนุษย์ (Spiritual Substance) จิตของพระเจ้า (Devine Mind) ซึ่งมีประเด็นดังต่อไปนี้

ความหมายของจิตนิยม (Idealism)

นักปรัชญากลุ่มจิตนิยม เชื่อว่า มนุษย์ประกอบด้วยกายและจิต จิตเป็นอสสาร ไม่มีตัวตน ไม่มีรูปร่าง เป็นตัวการสำคัญในการทำให้มนุษย์มีความคิด มีความรู้สึก และเป็นการบ่งการให้ร่างกายทำอะไรก็ได้ตามความต้องการของจิต จิตมีสภาพเป็นจริง และเป็นอิสระจากกาย ในลักษณะของความเชื่อของชาวจิตนิยม เป็นลักษณะที่สุดโต่งเกี่ยวกับสภาวะที่เป็นนามธรรม เพราะชาวจิตนิยมบอกเราให้ทราบว่า “มีสิ่งที่เป็นจริงยิ่งกว่าวัตถุหรือสสาร เป็นความจริงที่ไม่มีตัวตน มีลักษณะเป็นอสสาร (Immaterial)” เมื่อเป็นเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่า จิตนิยม ไม่ใช่ว่าปฏิเสธสสารเสียทีเดียว ยอมรับว่ามีอยู่ แต่ไม่ใช่ความจริงสูงสุด ที่บอกว่ามีวัตถุหรือสสาร เพราะมีจิตเป็นตัวกำหนด ส่วนที่เป็นเนื้อแท้ของโลกจึงได้แก่ “จิต” (http://www.earlymoderntexts.com/assets/pdfs/berkeley1710.pdf) ซึ่งมีอยู่อย่างนิรันดร ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

จิตนิยม เชื่อว่า มนุษย์ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ร่างกาย ซึ่งเป็นสสาร และจิตวิญญาณ ซึ่งเป็นอสสาร ในขณะที่สสารนิยมบอกว่า มนุษย์คือเครื่องจักรกล จิตนิยมก็จะบอกว่า มนุษย์คือจิตวิญญาณ ที่บอกว่ามนุษย์คือจิตวิญญาณ เพราะ

มนุษย์มีการริเริ่ม เหตุว่าสสารทั่วไป เช่น ก้อนหิน ไม่มีริเริ่ม พวกมันมีการเปลี่ยนแปลงหรือเคลื่อนไหว เพราะปัจจัยภายนอกมากระทบ มันจะมีลักษณะเป็นอย่างไร ดำรงอยู่อย่างไร ล้วนแต่ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอกทั้งสิ้น แต่ว่ามนุษย์ไม่ได้เป็นเช่นนั้น มนุษย์มีการริเริ่ม มีความคิด มีความต้องการ มีความอยาก สิ่งเหล่านี้แหละเป็นตัวการริเริ่มที่ทำให้มนุษย์เกิดการเคลื่อนไหว เช่น ถ้าเราหิวน้ำ เท้าก็จะต้องเดินไปหาน้ำมาดื่ม เป็นต้น

ทฤษฎีเอกนิยมฝ่ายจิตได้แก่พวกที่ถือว่า ความแท้จริงของปฐมธาตุมีเพียงสิ่งเดียว มีลักษณะเป็นนามธรรม นั่นคือ “จิต” จิตหรือนามธรรมเท่านั้นที่มีอยู่จริง โลกนี้ไม่มีอะไร นอกจากจิตดวงเดียว สสารหรือวัตถุไม่มีอยู่จริง จะต้องขึ้นอยู่กับจิต (http://www.earlymoderntexts.com/assets/pdfs/berkeley1710.pdf)

จิต เป็นบ่อเกิดของสรรพสิ่งในโลก กล่าวคือ จิตหรือวิญญาณ เป็นพื้นฐานที่สำคัญของสิ่งทั้งหลาย แม้ว่ามนุษย์เราจะประกอบด้วยร่างกายและจิตวิญญาณ แต่ส่วนที่สำคัญเป็นตัวบ่งการร่างกาย หรือเป็นการบังคับให้ร่างกายแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมานั่นคือ “จิต”เช่น

ทฤษฎีพหุนิยมฝ่ายจิต (Idealistic Pluralism) ได้แก่พวกที่ถือว่า ความแท้จริงของปฐมธาตุ มีมากมาย แต่มีลักษณะเป็นนามธรรม (จิต) เช่น ปรัชญาเกี่ยวกับโมนาด (Monad) ของไลบ์นิซ (Leibniz) ที่ว่าจิตประกอบขึ้นด้วยปรมาณู หรือโมนาด โมนาดเป็นส่วนย่อยของจิตหรือจิตน้อยของแต่ละดวง โมนาดมีจำนวนมากมาย ดังนั้น จึงก่อให้เกิดสรรพสิ่งขึ้นมากมาย

จิตนิยมเยอรมันสมันใหม่และรูปแบบต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันจิตนิยมเยอรมัน หมายถึง หลักปรัชญาของนักปรัชญาเมธีทั้งหลาย เช่น ไลบ์นิซ, คานต์, เฮเกล เป็นต้น

อิมมานูเอล คานต์ (Immanuel Kant) (ประยงค์ แสนบุราณ, 2548, 116-118) เป็นนักปรัชญาชาวเยอรมัน แนวปรัชญาของคานต์มีลักษณะประนีประนอมหลักการของกลุ่มเหตุผลนิยมและประจักษ์นิยมโดยกล่าวว่าความรู้บางชนิดเป็นความรู้ที่มีมาก่อนเป็นความรู้ที่จริงและจำเป็นที่มุกคนมีเหมือนกันตรงกันจะเป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ ทั้งในอดีตปัจจุบัน และอนาคต แต่ความรู้บางชนิดเป็นความรู้ที่เกิดขึ้นในภายหลัง (Posteriori) ได้แก่ ความรู้ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส ซึ่งเกิดขึ้นในขณะนั้นและเป็นปัจจุบัน จากทัศนะนี้เป็นการยอมรับหลักการของกลุ่มเหตุผลนิยมและกลุ่มประจักษ์นิยมเป็นบางส่วน และมีการปฏิเสธเป็นส่วนใหญ่ ตามทัศนะของคานต์ความรู้จึงแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ความรู้ที่มีบ่อเกิดมาจากประสบการณ์ และความรู้ที่มีบ่อเกิดมาจากปัญหาหรือความคิดของมนุษย์ (A Priori Knowledge)

มนุษย์มีการเรียนรู้ เพราะมนุษย์ คือ จิตวิญญาณในแง่ที่กล่าวว่า มนุษย์มีความรู้สึกมีความคิด มีการนึกคิด มีอารมณ์ สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ ซึ่งแตกต่างจากสสารโดยทั่วไปที่ไม่มีการเรียนรู้ มนุษย์มีความรู้สึกขัดแย้งแล้วในความขัดแย้งกันนี้เองจึงเกิดแนวคิด ดังที่กล่าวแล้วว่า มนุษย์ประกอบด้วย 2 ส่วนคือร่างกายและจิตวิญญาณ ร่างกายมีการเปลี่ยนแปลง ไม่คงที่ถาวร มีการเกิดขึ้นและดับไปส่วนจิตวิญญาณ เป็นอมตะ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ถ้าหากคนเรามีแต่ร่างกายอย่างเดียว ก็จะทำอะไรได้ตามความต้องการทางกาย แต่ถ้ามีจิตอยู่ด้วย หากร่างกายจะทำในสิ่งที่ไม่ดี จิตก็จะมีความรู้สึกขัดแย้งไม่ให้ทำในสิ่งนั้น ด้วยเหตุนั้นความขัดแย้งจึงเกิดการแสวงหาความจริงของจิต

ทฤษฎีต่างๆ เกี่ยวกับจิตนิยม (Theory of Idealism)

จิตนิยม (Idealism) จิตนิยมเป็นความนิยมเชื่อที่เก่าแก่ที่สุดของปรัชญา โดยเริ่มตั้งแต่เริ่มปรากฏมีมนุษย์ สามารถเข้าไปปรากฏการณ์ของธรรมชาติ ความคิดเรื่องจิตนิยมนี้เริ่มเข้าสู่จิตของมนุษย์เมื่อมนุษย์มีความเชื่อว่า ธาตุอันดำรงอยู่อย่างแท้จริงมีลักษณะเป็นวิญญาณ นักปรัชญากลุ่มจิตวิทยานี้เป็นแนวความคิดที่ได้มาจากจอร์จ เบริคเลย์ (George Berkley) โดยตรงเบริคเลย์ได้พยายามปรับปรุงแนวความคิดของพวกประจักษ์นิยมด้วยกันจนกลายเป็นพวกจิตนิยมเชิงอัตวิสัย (Subjective Idealism) เบริคเลย์เห็นว่าสสารที่ล็อคพูดถึงนั้นเพียงการรวมตัวของคุณสมบัติแท้และคุณสมบัติประกอบเข้าด้วยกัน แท้จริงแล้วมันเป็นเพียงที่จิตเรารับรู้หรือเห็นว่ามันมีอยู่เท่านั้น สิ่งทั้งหมดนี้เป็นเพียงภาวะที่จิตรับรู้เอง มันมิได้มีอยู่อย่างแท้จริงอะไรเลย จากการที่เห็นว่าสิ่งภายนอกทั้งหมอนั้นมิได้มีอยู่อย่างแท้จริงจึงถูกเรียกว่าจิตนิยมเชิงอัตวิสัย เบริคเลย์ไม่ยอมรับคุณสมบัติแท้จริงของวัตถุ เช่น การกินเนื้อที่กับคุณสมบัติประกอบของวัตถุ เช่น สี ของวัตถุเป็นคนละสภาวะ เพราะทั้งสองอย่างต่างก็เป็นเพียงการรับรู้ของจิต และเบริคเลย์ (รศ.พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์, (และคณะปรัชญาการศึกษา EF 703)(EF 603).จิตนิยมเชิงอัตวิสัยเชื่อว่า สิ่งที่เรารู้ทั้งปวงขึ้นอยู่กับผู้รู้กับผู้รู้หรือขึ้นอยู่กับจิตนั้นเอง นักปรัชญาจิตนิยมเชิงอัตวิสัย

จิตนิยมปรวิสัย (Objective Idealism)

เป็นจิตนิยมที่เก่าแก่ที่สุด ได้แก่จิตนิยมแบบ พลาโต้ ซึ่งไม่ใช่จิตนิยมแบบจัด คำสอนของพลาโต้มีว่า สิ่งแท้จริงคือมโนคติ (Ideal) และมโนคติไม่ได้มีสภาพเป็นจิตอย่างเดียว แต่เขาหมายถึงเพียงว่ามันเป็นสิ่งปรนัยหรือที่ตัวเขาเองเรียกว่า “แบบ” (form) ซึ่งมันไม่ใช่สสาร แต่เป็นสารัตถะหรือ

แม่แบบนิรันดรหรือมาตรฐานสำหรับสิ่งที่มีสัมผัสได้ ส่วนโลกแห่งผัสสะนั้นมีฐานะเป็นเงาของโลกแห่งมโนคติเท่านั้น เรารู้มโนคติโดยใช้เหตุผลหรือปัญญา

จิตนิยมของค้านท์ (Kantian Idealism)

ปรากฏการณ์นิยม (Phenomenalism) เชื่อว่า ความรู้ที่เป็นไปได้นั้น คือ ความรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์เท่านั้น วัตถุเป็นสิ่งเดียวกันกับปรากฏการณ์ความมีอยู่ของวัตถุ และคุณสมบัติของวัตถุจึงขึ้นกับผู้รับรู้ หรือการที่มันถูกรู้ สิ่งที่ปรากฏในสภาพที่ปรากฏการณ์ของสิ่งที่นั้นนั่นเอง คือวัตถุนั้นหรือสิ่งนั้น ดูเผินๆ จะคล้ายกับจิตนิยมของเบิร์คเลย์แต่ไม่ใช่ ความรู้เกี่ยวกับวัตถุหรือสิ่งนั้นเป็นความรู้ตรงและขึ้นอยู่กับความคิดของจิต นักปรัชญาปรากฏการณ์นิยมคนนี้ คือ อิมมานูเอล คานท์

จิตนิยมอัตวิสัย (Subjective Idealism)

จิตนิยมอัตวิสัยยอมรับว่า คุณสมบัติของวัตถุภายนอกโลก หรือประสบการณ์ต่าง ๆ นั้นขึ้นอยู่กับจิตของผู้รับรู้ สิ่งที่เรารู้ในขณะนี้และทุกอย่างที่จะรู้ต่อไปภายหน้าก็คือสภาวะจิตของเรานั่นเอง ซึ่งใช้คำว่า “ความคิด” (Ideas) หรือ “จินตภาพ”
(http://www.earlymoderntexts.com/assets/pdfs/berkeley1710.pdf)

“จิตนิยมแบบอัตวิสัย” (Subjective Idealism) ของจอร์จ เบิร์คเล่ย์เน้นหลักของความคิดที่เป็นนามธรรม ความคิดนี่แหละที่เขาเรียกว่าประสบการณ์ อย่างประสบการณ์การเห็น เขาก็ใช้คำว่าความคิดที่เป็นความเห็น

จิตนิยมอัตวิสัย (Subjective Idealism) ของจอร์จ เบิร์คเลย์ George Berkeley

เบิร์คเลย์ เป็นนักปรัชญาประสบการณ์นิยม แต่เขาก็ยอมรับว่า ความคิดหรือจินตภาพ ซึ่งเกิดจากจิตก็เป็นความจริงด้วยเช่นเดียวกัน จึงเป็นเหตุให้เขาถูกเรียกว่า “นักปรัชญาจิตนิยม” ด้วยเช่นกัน เขาเชื่อว่า วัตถุทั้งหลายพร้อมทั้งคุณสมบัติทุกอย่างของมัน ไม่ว่าจะเป็นปฐมภูมิและทุติยภูมิ ล้วนขึ้นอยู่กับการรับรู้ของจิตพร้อมกับวัตถุ จึงไม่ได้มีความเป็นจริงในตัวเอง เป็นแต่เพียงความคิดของจิตมนุษย์เท่านั้น นั่นหมายถึงว่า แก่นแท้ของวัตถุคือการถูกรู้ด้วยจิต บางครั้งแนวความคิดของเบิร์คเล่ย์อาจถูกเรียกว่า “อสสารนิยม” (Immaterialism) นั่นคือ ทุกสิ่งที่เรารับรู้ ได้เป็นเพียงความคิดอันหนึ่งเพราะความคิดต่าง ๆ เป็นเรื่องของจิตทั้งนั้น

ด้วยเหตุนั้นอาจกล่าวได้ว่า เบิร์คเล่ย์ เป็นนักปรัชญาจิตนิยม เพราะเน้นหลักของจิต หรือการรับรู้ในวัตถุภายนอก สิ่งที่ทำให้คนเรารับรู้วัตถุภายนอกได้ก็คือจิต ทุกสิ่งทุกอย่างอยู่ที่จิตหรือแนวความคิดเกี่ยวกับวัตถุนั้น ๆ เบิร์คเล่ย์ ได้สรุปไว้ว่า เขาปฏิเสธความมีอยู่ของสสาร เน้นเฉพาะจิตหรือความคิดเกี่ยวกับ วัตถุนั้น ๆ เท่านั้น เขาเรียกปรัชญาของตนเองว่า “จิตนิยมแบบอัตนัย” (Subjective Idealism) เบิร์คเลย์เน้นหลักของความคิดที่เป็นนามธรรม ความคิดนี่แหละที่เขาเรียกว่าประสบการณ์ อย่างประสบการณ์การเห็น เขาก็ใช้คำว่า ความคิดที่เป็นความเห็น

จิตมนุษย์ (Spiritual Substance)

ความรู้ของมนุษย์ เบิร์คเลย์ เริ่มด้วยมติที่ว่า วัตถุอันเป็นความรู้ของมนุษย์ คือ สรรพมโนภาพ (Ideas ไอเดียส์) (รศ.ดร. ประยงค์ แสนบุราณ, 2548, 38) นอกจากมโนภาพอันเป็นเป้าหมายแห่ง

ความรู้ของมนุษย์แล้ว ก็ต้องมีสิ่งที่เป็นผู้รู้ และมีมโนภาพเหล่านี้ด้วย สิ่งนี้แหละ คือที่เราเรียกกันว่า จิต เจตภูต วิญญาณ หรือตัวตน ญาณวิทยาข้อนี้ตรงกับสุรังคมาสูตรและปรัชญาฮินดูในภควัตคีตา ภควัตคีตากล่าวว่า ข้อรู้ ผู้รู้ และความรู้ 3 ประการนี้ เป็นสิ่งที่มีอยู่

มโนภาพ คือ ภาพซึ่งเกิดขึ้นในความคิด หรือ ที่เห็นต่อหน้าต่อตาเรา เรารู้โลกภายนอกได้ก็โดยสามารถสร้างมโนภาพแทนสิ่งที่เห็นจากภายนอกนั้นได้

ความแท้จริงอันเป็น ตัวฉัน หรือ มโนภาพของฉันนี้เป็นสิ่งที่รู้สึกได้ใกล้ชิด และความรู้สึกใกล้ชิด (Immediacy) นี้แหละ อาจใช้พิสูจน์ความแท้จริงอื่น ๆ ต่อไปได้ เบิร์กเลย์ไม่ได้พิสูจน์ยืนยันว่าเหตุใด ตัวฉันและมโนภาพของฉันจึงเป็นความแท้จริง เขาเพียงแต่อ้างเฉย ๆ ว่า มโนภาพมีอยู่ จึงจำต้องมีผู้สร้างมโนภาพ แต่เขาก็ได้ชี้แจงอย่างขาวกระจ่างว่า ตัวฉันไม่ใช่ประมวลแห่งมโนภาพตามลำดับไป เพราะว่า ฉันรู้และรู้สึกตัวตนได้ และตัวฉันเองก็ไม่ใช่มโนภาพของฉัน หากเป็นอย่างอื่นเป็นสิ่งที่คิดและรู้กระทำการ รู้สังเกตตั้งเจตจำนง และกระทำการเกี่ยวกับมโนภาพ ฉันรู้ว่า, ตัวตนซึ่งเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับฉันนั้น, เป็นผู้สังเกต ทั้งสีและเสียง ฉันรู้ว่า, เจ้าตัวสีเอง จะสังเกตเสียง และเสียงเองจะสังเกตสีนั้นย่อมเป็นไปไม่ได้ ฉันรู้ว่า, ด้วยเหตุนี้ฉันจึงเป็นหนึ่งเดียว ผิดจากสีและเสียง และผิดจากบรรดามโนภาพใด ๆ ทั้งสิ้น

เบิร์คเลย์ แบ่งแยกมโนภาพหรือวัตถุแห่งความรู้ ออกเป็น 2 จำพวก คือ มโนภาพในความหมายแคบ ๆ จำพวกหนึ่ง และสิ่งหมายรู้ หรือ สิ่งนึกรู้ (Notion) อีกจำพวกหนึ่ง มโนภาพในความหมายแคบ ๆ นั้น คือ ภาพในความนึก, ที่แทนสิ่งนอกกายอยู่ ส่วนสิ่งหมายรู้นั้นไม่มีภาพอะไรแทนมัน เพราะมันเป็นนามธรรมแต่ก็เป็นความรู้แก่เราได้ มโนภาพ คือ ภาพแทนรูปธรรม (The concrete) ส่วนสิ่งหมายรู้ คือ การนึกถึงนามธรรมขึ้นมา นั่นเอง มโนภาพในความหมายแคบๆ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. มโนภาพประเภทซึ่งมาให้เรารับรู้โดยตรง ทั้งนี้โดยเราไม่อาจรับรู้บิดเบือนให้เป็นอื่นไปได้ เช่น เมื่อเราเห็นโต๊ะตัวหนึ่งอยู่ตรงหน้าเรานั้น เราจะทำให้มันไม่มีอยู่ หรือจะเห็นให้เป็นรูปร่างอื่นไป มันก็คงมีภาพเช่นนั้นอยู่ตรงหน้าเราเช่นเดิม โต๊ะตรงหน้าเราคือ มโนภาพที่ไม่อาจเป็นอื่นไปได้

2. ประเภทซึ่งเราคิดขึ้นตามแต่จะปรารถนานี่, มีอีกชื่อหนึ่งว่าจินตนาการ (Ideas of imagination) เบิร์กเลย์กล่าวว่า มโนภาพอันเรารับรู้ได้ทางอวัยวะรับสัมผัสโดยตรงนั้น มีลักษณะ เข้ม เด่นชัดและจริงจัง ยิ่งกว่าจินตนาการ ส่วนสิ่งหมายรู้นั้น เขาก็แบ่งเป็น 2 ประเภทด้วย คือ

3. สิ่งหมายรู้เกี่ยวกับจิตของเราเอง สิ่งหมายรู้เกี่ยวกับเจตภูต และสิ่งอันมีกัมมันตภาพทั้งปวงที่เป็นนามธรรม ซึ่งความจริงสิ่งหมายรู้เหล่านี้นั้น เราไม่อาจเห็นเป็นมโนภาพได้เลย นอกจากจะทำเป็นสัญลักษณ์ (Symbols) ขึ้นมาแทนมันเท่านั้น

4. สิ่งหมายรู้เกี่ยวกับความเกี่ยวข้อง (Relation) ระหว่างสรรพสิ่งและสรรพมโนภาพ เป็นความเกี่ยวข้องอันไม่ใช่ทั้งสรรพสิ่งหรือมโนภาพที่มาเกี่ยวข้องกันนั้น

ทั้งมโนภาพและสิ่งหมายรู้ก็เป็นความตรึงตรา (Impression) ของสิ่งภายนอกเหมือนกัน มโนภาพเป็นสิ่งที่ไร้กัมมันตภาพ (Activity) เพราะเป็นแต่เพียงภาพภายในความนึกคิด ไม่ใช่ตัวจริงที่ก่อมโนภาพนั้น มโนภาพจึงกระทำการอะไรไม่ได้ มันไม่เหมือนและไม่ใช่สิ่งจำลองของสิ่งอันมีกัมมันตภาพ

อนึ่งที่เบิร์คเลย์เรียกว่า ตัวฉัน นั้น ตรงกับที่เรียกว่า วิญญาณ (Soul) หรือเจตภูต ความแท้จริงทั้งสิ้นของมโนภาพ อยู่ตรงที่มันถูกสังเกตเท่านั้น แต่วิญญาณหรือเจตภูตมีความแท้จริงดั้งเดิมและเหนือกว่ามโนภาพ

วิญญาณ คือ สิ่งอันมีกัมมันตภาพที่สามารถก่อมโนภาพและสามารถคิด วิญญาณหรือเจตภูตผิดกับมโนภาพตรงที่มันมี กัมมันตภาพ แต่มโนภาพไม่มีกัมมันตภาพ

เบิร์คเลย์สอนว่า จิตหรือตัวฉัน เป็นสิ่งที่รู้ได้ ไม่ใช่เพราะมีกัมมันตภาพเท่านั้น หากเพราะมันแสดงความเป็นเอกในตัว ซึ่งผิดกับลักษณะเป็นหลาย และประมวลของมโนภาพตามลำดับ จิตย่อมมีความเป็นนิรันดร ไม่เหมือนมโนภาพซึ่งรังแต่จะสลายและแปรปรวนไป

จากที่ได้กล่าวมาเบิร์คเลย์ยังไม่ได้สอนอะไรแตกต่างจากเดส์การ์ตส์หรือล็อค (กีรติ บุญเจือ, 2522, 66-70) เพราะสองท่านนี้ก็ยืนยันในความมีอยู่ของตัวฉันเหมือนกัน และ มโนภาพของตัวฉันก็เป็นสิ่งที่นักปรัชญสองท่านนั้น ยอมรับแล้วว่าเป็นจริง แต่ทว่าเคียงคู่มากับคำสอนเรื่องความมีอยู่ของตัวฉันและมโนภาพของฉัน เบิร์กเลย์ได้พ่วงคำสอนปฏิเสธความแท้จริงของสิ่งที่ไม่ใช่จิต หรือไม่ใช่เจตภูตด้วย ตามความเข้าใจของเบิร์กเลย์ สสาร หมายถึงสิ่งซึ่งมีอยู่ได้โดยตัวเอง และจะไม่เปลี่ยนแปลงอย่างใด แม้ทุกๆสิ่งที่รู้สัมผัส และการรับรู้สัมผัสจะได้สูญสิ้นไปแล้ว นอกจากนี้สสารยังไม่ใช่สิ่งเดียวกับพิชาน แต่ตามคำจำกัดความแล้ว ต้องแตกต่างกับพิชานอย่างมากมายด้วย

สสารที่สังเกตได้มีอยู่เพียงเป็นมโนภาพ เบิร์คเลย์ยอมรับว่า สรรพสิ่งที่เรา เห็น ดม ฟัง แตะ และชิมนี้ มีอยู่จริง แต่ที่เขาไม่เชื่อนั้น อยู่ตรงที่ว่า สิ่งเหล่านี้มีอยู่ได้โดยตัวเองนอกจิตใจของเรา อีกนัยยะหนึ่งเขาเชื่อว่า โต๊ะที่ฉันเรียนหนังสือนั้นมีอยู่ แต่มีอยู่โดยที่ฉันเห็นได้และคลำได้ และแม้ฉันจะออกจากห้องทำงานไป ฉันก็พูดได้ว่ามันคงมีอยู่ ทั้งนี้เพราะว่าหากฉันเข้าไปในห้องนั้นอีกก็จะเห็นมันอีก หรือสิ่งที่รู้สัมผัสอื่น ๆ ก็จะสังเกตมันได้ ปรากฏกลิ่นขึ้น นี่ก็เพราะว่ากลิ่นนั้นถูกดม มีเสียงขึ้น นี่ก็เพราะเกิดการได้ยิน มีสีหรือมีรูปร่างเกิดขึ้น นี่ก็เป็นด้วยมีตาคอยดู หรือมีมือคลำอยู่ จึงรู้ได้เช่นนั้น เบิร์คเลย์กล่าวว่า เรารู้ว่ามีสิ่งใดอยู่ ก็เพราะเราอนุมานเอาว่า, มันมีอยู่ จากการรับรู้ลักษณะต่างๆของมัน มีรูปร่าง สี เสียง กลิ่น และรส เรารู้ว่าสิ่งใดมีอยู่ ก็ด้วยประมวลแห่งคุณภาพต่างๆของมัน แต่เมื่อรูปร่าง สี เสียง กลิ่น และรสนั้น ต่างคนต่างเห็นผิดกันไปเสียแล้ว และยิ่งบางทีคน ๆ เดียวรับรู้อุณหภูมิของสิ่งบางอย่างได้ผิด ๆ กันในเวลาต่างๆกัน เช่นเมื่อเขาเป็นไข้ และเมื่อเขาสบายดีเช่นนี้, ก็ไม่มีอะไรแน่นอนในคุณภาพที่เห็นสักอย่างเดียว อันอาจรับไว้ได้ว่า, เป็นสิ่งแทนการรับรู้นั้น เมื่อเป็นเช่นนี้สิ่งรู้ก็ต้องเกี่ยวกับเรา ซึ่งเป็นผู้รู้ และความรู้คือมโนภาพของสิ่งต่าง ๆ นั้นมีอยู่จริง แต่มีอยู่เป็นมโนภาพ หาได้มีอยู่โดยตัวเองไม่ข้อนี้วิทยาศาสตร์อาจแย้งได้ว่าคุณภาพของสรรพสิ่งมีปริมาณแน่นอนแทนมันอยู่ และใครจะรู้สึกคุณภาพนั้นอย่างไร เราก็อาจรู้ได้จากการรู้ภาวะของผู้นั้นในขณะที่ทำการรับรู้ แต่วิทยาศาสตร์ขณะนั้นยังเจริญไม่ถึงขั้นนี้ เบอร์คลี่ย์จึงเอาความไม่แน่นอนที่เขาคิดว่าเป็นของคุณภาพเท่าที่รู้สึกได้มาเสริมสร้างลัทธิมโนภาพนิยมของเขาขึ้นสำหรับคุณภาพชั้นสอง เช่น สี รส กลิ่น ร้อนเย็น แข็งนุ่ม เสียงหนักเบาเหล่านี้นั้น แม้เอดส์การ์ตส์กับล็อคก็รับว่า เป็นความรู้สึกที่เราคิดปั้นขึ้นด้วย หาได้เป็นคุณภาพจริง ๆ ของสิ่งนั้นไม่ แต่ทั้งเดส์การ์ตส์และล็อคตลอดจนนักวิทยาศาสตร์ก็ยอมรับว่ามีคุณภาพชั้นต้น ซึ่งเป็นสิ่งแทนตัวสสาร นั่นคือการกินที่และการเคลื่อนไหว สรรพสิ่งมีความแท้จริงอยู่ตรงความกว้าง ความยาว ความสูง และความเร็วของมัน นี่ก็เป็นมติของนักสสารนิยมและนักวิทยาศาสตร์เบิร์คลี่ย์ได้เข้าโจมตีเรื่องคุณภาพชั้นต้น ซึ่งมีผู้อ้างว่าแทนตัวสสารนั้น เขาว่า, คุณภาพเช่นนี้ก็หาความแน่นอนอะไรไม่ได้ ของไกลเห็นเล็กของใกล้เห็นใหญ่ เรืออยู่ไกลวิ่งช้า พอเข้ามาใกล้เห็นวิ่งเร็ว เวลาเราแข็งแรง ยกก้อนอิฐดูเบามาก พอเป็นโรคอ่อนเพลียยกดูใหม่กลับหนัก

คุณภาพชั้นต้น ก็มิได้มีอะไรเป็นจริงไปยิ่งกว่าสี กลิ่น รส ฯลฯ อันเป็นคุณภาพชั้นสองนั้นเลย เมื่อเป็นดังนี้ก็ไม่มีทางพิสูจน์ได้ว่า สสารมีอยู่ได้ด้วยตัวเองหรือไม่ สิ่งที่เราแน่ใจได้ มีแต่มโนภาพซึ่งเกิดขึ้นในความนึกคิดของเราเท่านั้น แต่เบอร์คลี่ย์ก็กล่าวเตือนว่า ที่พิสูจน์มานี้ไม่ใช่เป็นด้วยเขาเชื่อว่าสิ่งที่พบเห็นนั้นลวงตาก็หามิได้, เขาว่า, สิ่งเหล่านี้มีจริง เรื่องนี้เขาเองก็ไม่สงสัยอะไรเลย เขาเพียงแต่ยืนยันว่า มันมีอยู่จริงในลักษณะเป็น มโนภาพ อันเกิดแก่เราเท่านั้นเบิร์คลี่ย์ทราบดีว่ามโนภาพของสรรพสิ่งนั้นผิดกับจินตนาการในสิ่งนั้น ๆ เพราะมโนภาพเท่าที่เห็นของสรรพสิ่งนั้นเขาจะทำให้หายไปหรือแปลงมันไปเป็นอื่นก็หาได้ไม่ ไม่เหมือนจินตนาการ ซึ่งเขาจะทำให้หายไป หรือดัดแปลงให้เป็นอย่างใดก็ได้ มโนภาพที่แท้ของสรรพสิ่งนั้นชัดกว่าและมีความสม่ำเสมอยิ่งกว่าจินตนาการ

1. สสารมีอยู่จริง,แต่มีอยู่เป็นมโนภาพ มโนภาพ (Idea) นี้เราไม่ได้สร้างขึ้นเอง เพราะถ้าสร้างขึ้นเองก็เป็นจินตนาการอันเราอาจดัดแปลงให้เป็นไปได้ต่าง ๆ ตามใจชอบ ถ้าเช่นนั้นมโนภาพที่แท้เราสร้างขึ้นมาเองไม่ได้นั้น ต้องเป็นผลของการสร้างสรรค์ของพระเป็นเจ้า กล่าวคือ ชั้นแรก มันต้องเป็นผลของผู้สร้างมโนภาพคนอื่นซึ่งไม่ใช่ตัวเรา

ฉะนั้น ก็อาจคิดไปได้ว่า เป็นมโนภาพของจิตอันไร้ขอบเขตของพระเป็นเจ้าซึ่งครอบงำจิตของเราอยู่ ดังนี้ความสนใจของเราจึงมุ่งไปสู่ผู้สร้างมโนภาพแท้ หรือมโนภาพสากลอันทำให้คนเรารับรู้และรู้สึกกันไปต่าง ๆ

2. สสารที่อนุมานขึ้นย่อมไม่มีอยู่จริง คงเป็นปัญหาอยู่ที่ว่า มโนภาพที่เป็นอื่นไปไม่ได้นั้นน่าจะเกิดจากสรรพสิ่งหรือสสารซึ่งมีอยู่โดยไม่เกี่ยวกับการรู้เห็นของเราก็ได้กระมัง การอนุมานความแท้จริงของความมีอยู่ของสสารเช่นนี้ เบอร์คลี่ย์ว่าไม่ถูก ในสมัยของเพลาโต้ ได้มีปรัชญาว่าด้วยรูปสมบูรณ์ (Form) ของสรรพสิ่งมาแล้ว คือว่า แม้สรรพสิ่งจะปรากฏไปได้ต่าง ๆ แก่บุคคลต่าง ๆ หรือแก่คนๆเดียวในเวลาต่าง ๆกันก็ตาม แต่มันก็เป็นสิ่งที่มีอยู่จริงในโลกแห่งรูปสมบูรณ์ ซึ่งโลกของเราเป็นเพียงโลกของรูปที่พิมพ์แบบมาจากรูปสมบูรณ์บนแผ่นกระดาษต่าง ๆ กันเท่านั้น ข้อนี้เบอร์คลี่ย์ว่าเมื่อสิ่งหนึ่งปรากฏสภาพแก่เราไปได้ต่าง ๆ หรืออีกนัยยะหนึ่ง เมื่อมีมโนภาพแทนมันตั้งมากหลายเช่นนี้ เราก็ทราบไม่ได้ว่า มันมีอยู่จริงเป็นอย่างไรกันแน่ เพราะสิ่งที่เราว่ามีนั้น ต้องมีความแน่นอนอย่างใดอย่างหนึ่งส่วนที่อนุมานว่าสสารจะต้องมีอยู่เป็นเหตุของการเห็นของเรานั้น เบอร์คลี่ย์กล่าวว่าเราอาจคิดไปอย่างอื่นก็ได้ คืออาจคิดไปว่า มีจิตอันยิ่งใหญ่อยู่อย่างหนึ่งมาคอยบังคับจิตของเราให้เกิดมโนภาพที่ไม่เป็นอื่นไปได้นั้น อนึ่งตามคำจำกัดความแล้ว สสารย่อมเป็นสิ่งที่ไร้ กัมมันตภาพทางจิต ฉะนั้นมันจะทำให้เราเกิดมโนภาพเกี่ยวกับมันได้อย่างไร ถ้าสสารไม่ใช่จิตไม่รู้คิด จะทำให้เราคิดได้หรือส่วนที่ถือกันว่าสสาร เป็นสิ่งซึ่งคนเราไม่อาจรู้สภาพได้นั้นก็เท่ากับประกาศว่ามันไม่มีนั่นเองตรงนี้เราก็เห็นกลเม็ดในตรรกวิทยาของท่านบิช๊อบทันที เขาว่าสสารไม่มีกัมมันตภาพทางจิต ตามที่เข้าใจกันทั่ว ๆ ไป ข้อนี้เรายอมรับ แต่ที่เขาว่ามันทำให้เราเกิดมโนภาพได้อย่างไรนั้น วิทยาศาสตร์สรีวิทยาต่อมาอธิบายว่า มโนภาพเป็นการสะท้อนขึ้นในสมองจากการรับรู้ทางอวัยวะรับสัมผัส อีกนัยยะหนึ่งเป็นภาพจริง ๆ อันมีสสารเป็นต้นเหตุ หาใช่ความคิดไม่ มโนภาพไม่ใช่ปรากฏการณ์ทางจิตหรือวิญญาณ หากเป็นปรากฏการณ์ทางสสาร เช่นนี้ข้อถกปัญหาแย้งของเขาก็เป็นอันตกไป แม้จิต, เราก็ถือกันในขณะนี้ว่าเป็นปรากฏการณ์อันเนื่องมาจากสสารด้วย การคิด ก็เป็นเรื่องสสาร จากสสารนอกกายถึงมโนภาพจิตและความคิด จึงเป็นเรื่องของสสารล้วน ๆ แนวคิดเช่นนี้ก็ต้องตามตรรกวิทยาเหมือนกัน และยังถูกต้องตามความเป็นจริงด้วย แต่เบิร์คเลย์ไพล่คิดกลับเป็นเรื่องทางมโนภาพไปหมด

จิตของพระเจ้า (Devine Mind)

1. เจตภูตอันไร้ขอบเขต (The infinity Spirit) หรือพระเป็นเจ้า (กีรติ บุญเจือ, 2522, 95-96) เมื่อได้ปฏิเสธความแท้จริงของสสารหรือของสิ่งที่ไม่เกี่ยวกับจิตเสียสิ้นเชิงอย่างนี้แล้ว เบิร์กเลย์ก็กล่าวว่า คงเหลือแต่เพียงความแน่ใจในความมีอยู่ของตัวเขาและมโนภาพของเขาเท่านั้นแต่เนื่องจากปรากฏว่ามีมโนภาพบางประเภทเกิดขึ้นแก่เราโดยไม่ได้ตั้งใจ จะขัดขืนก็ไม่ได้ มโนภาพเช่นนี้จะต้องเกิดจากเจตภูตอื่น ซึ่งไม่ใช่ตัวผู้ได้รับมโนภาพนั้น เพราะตัวผู้รับสร้างได้แต่จินตนาการ จึงยังเหลือเหตุอีกเพียง 2 ประการสำหรับมโนภาพอันได้จากการรับรู้ทางอวัยวะรับสัมผัสนี้ นั่นคือมโนภาพอย่างอื่นหรือสสาร แต่เบิร์กเลย์ได้พิสูจน์แล้วว่า สสาร ไม่น่าจะมีอยู่เป็นสสาร และมโนภาพก็ไม่ใช่เจตภูตและไร้กัมมันตภาพ ฉะนั้นจึงเป็นเหตุแห่งมโนภาพอื่นไม่ได้ เขาสอนไว้แล้วว่า เจตภูตเท่านั้นจึงจะมีกัมมันตภาพ และเจตภูตเท่านั้นจึงจะทำให้เราเกิดมโนภาพได้

ฉะนั้น มโนภาพจากอวัยวะรับสัมผัส จึงเกิดได้จากการที่มีเจตภูต,ซึ่งไม่ใช่ตัวผู้รับสัมผัสคอยดลใจผู้มีสัมผัสให้เกิดมโนภาพขึ้น เจตภูตนี้จะต้องมีอยู่ชั่วนิรันดร เพราะว่า ระหว่างที่เราไม่ได้สังเกตอะไรอยู่นั้นมันก็คง มีอยู่เป็นสิ่งนั้น ไม่ได้หายไปไหน ก่อนเราเกิดมา หรือเมื่อตายไปแล้ว สิ่งนั้นก็จะคงอยู่ที่นั่น กลับมาดูอีกเมื่อไรก็จะเห็นมันที่นั่น เช่นนี้ ผู้ซึ่งก่อมโนภาพนี้ขึ้นแก่เรา คือเจตภูตดังกล่าวก็จะต้องมีอยู่โดยตลอดไป

เมื่อนึกถึงข้อที่ว่า ผู้อื่นซึ่งไม่ใช่เรา ก็อาจมีมโนภาพเกี่ยวกับสิ่งนั้นได้แล้ว เจตภูตซึ่งเป็นต้นเหตุแห่งมโนภาพ ก็จะต้องมีความเป็นอยู่ถาวรกว่าใครๆทั้งหมดเช่นนี้ชวนให้คิดไปว่ามีเจตภูตหรือจิตอันยิ่งใหญ่เป็นนิรันดร สามารถรู้และครอบงำสรรพสิ่งทั้งปวง และนำมันมาเผยให้คนเราได้เห็น

อีกประการหนึ่ง ความจัดเจน (Experience) อันได้มาทางผัสสะโดยไม่เกี่ยวกับความบันดาลทางความคิดของเรานั้น เมื่อประมวลกันเข้าแล้ว ก็ตรงกันกับโลกแห่งธรรมชาติดังที่เราเข้าใจกันอยู่ ประมวลแห่งความจัดเจนดังกล่าวนี้ คือความรู้เกี่ยวกับมโนภาพของสรรพสิ่งในธรรมชาติ มีดวงดาว มหาสมุทร ชีวิต การโคจรของดาว ความถ่วง สิ่งเหล่านี้ อยู่ใต้กฎเกณฑ์อันมีระเบียบเรียบร้อย จะดูในแง่ซับซ้อนพิสดารก็เหลือที่มนุษย์จะคิดทำให้เหมือนได้ ก็เมื่อมโนภาพเหล่านี้ เกิดจากเจตภูตอันยิ่งใหญ่ที่สุด ดังที่เราเรียกกันว่าพระเป็นเจ้าแล้ว พระองค์ก็ต้องทรงอำนาจ มีปัญญา และความดีวิเศษเหนือสรรพสิ่งใดๆทั้งหมด เช่นนี้จะเห็นว่าเบิร์กเลย์ถือว่า พระเป็นเจ้าต้องมีอยู่ ฐานเป็นเหตุแห่งประมวลมโนภาพนอกตัวเรา อันเรียกกันว่าธรรมชาติ จึงไม่ตรงกับความคิดของ เดส์การ์ตส์หรือล็อคที่ว่า พระเป็นเจ้าต้องมีอยู่ เพื่อเป็นเหตุแห่งตัวเขาเองหรือไม่ตรงกับเดส์การ์ตส์ในข้อที่เขาคิดว่าพระเป็นเจ้าต้องทรงมีอยู่ เป็นเหตุแห่งความคิดเกี่ยวกับพระองค์เองในใจของเขา

2. เจตภูตอื่น ๆ ซึ่งถูกสร้างสรรค์ขึ้น การมีอยู่ของเจตภูตอื่น ๆ อันถูกสร้างสรรค์ขึ้น และซึ่งเป็นอื่นจากตัวเรานั้น อาจไล่เลียงได้จาก การรับรู้ของเรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเห็นการเคลื่อนไหวของร่างกาย กล่าวคือ เรามีมโนภาพมากหลายคล้ายคลึงกับมโนภาพของตัวเองเป็นมโนภาพในเจตภูตอื่น ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีกัมมันตภาพและก่อมโนภาพได้เอง มโนภาพในเจตภูตอื่นนี้ เราเองซึ่งเป็นเจตภูตไม่ได้ก่อขึ้น และจะไปเปลี่ยนแปลงมันก็ไม่ได้ ฉะนั้นเจตภูตอื่นต้องเป็นผู้ก่อมโนภาพดังกล่าวนั้น เจตภูตนี้จะต้องเป็นพระเป็นเจ้าดังได้กล่าวมาแล้ว และด้วยเหตุผลเช่นเดียวกัน เจตภูตอื่น ๆ ที่เป็นมโนภาพอันพระเป็นเจ้าทรงสร้างสรรค์ขึ้นจึงต้องมีอยู่

3. โลกแห่งธรรมชาติ เบิร์กเลย์กล่าวว่า พระเป็นเจ้า ไม่เพียงทรงสร้างเจตภูตด้อย ๆ ขึ้นเท่านั้น ยังทรงสร้างสรรค์ธรรมชาติทั้งหมดขึ้นด้วย เขาสอนว่า, ธรรมชาติเป็นระบบแห่งมโนภาพอย่าง

หนึ่ง เป็นประมวลแห่งการรับรู้โลกภายนอกในจิตของเรา โดยอานุภาพแห่งพระเป็นเจ้า กฎแห่งธรรมชาติเป็นวิธีการอันสม่ำเสมอ และมีระเบียบดี ก็เพราะพระเป็นเจ้าทรงเป็นยอดแห่งระเบียบวินัยทรงบันดาล มโนภาพของกฎเหล่านี้ขึ้นในจิตของเรา การศึกษาธรรมชาติจึงเป็นการเสาะแสวงอานุภาพในการก่อมโนภาพของพระเป็นเจ้า นี่เป็นมติของหลุยส์อากัสซีซ (Louis Agassiz) นักธรรมชาติวิทยาผู้ลือนามในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ด้วย

ในแนวคิดที่เบิร์คเลย์แบ่งโลกธรรมชาติออกเป็น 4 ประเภท (แพทริค จี ที ดับบลิว, 2521) คือ

1. สิ่งที่ก่อความรับรู้ขึ้นแก่เรา มีต้นไม้ ฟ้า และดอกไม้ ซึ่งขณะนี้เรากำลัง มองดูอยู่

2. สิ่งที่เป็นความรู้ เช่น ตึกราม หรืออนุสาวรีย์ต่าง ๆ ซึ่งเคยเห็นมาเอง หรือฟังเขาเล่า

3. ปรากฏการณ์ของธรรมชาติเช่นการเคลื่อนไหวของดาว อันรู้ได้จากการอนุมานของเราเพื่อประโยชน์ในการอธิบายสิ่งที่เรากำลังสังเกตอยู่

4. เรื่องราว (Event) ของธรรมชาติที่แล้วมา อันเราทำการอนุมานไว้เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่เห็นในปัจจุบัน

โลกแห่งธรรมชาติ 4 ประเภทนี้

เบิร์คเลย์ว่า เป็นมโนภาพในปัจจุบันของพระเป็นเจ้าทั้งสิ้น และเป็นการรู้เห็นในปัจจุบัน หรือเป็นมโนภาพแห่งจินตนาการของเราเอง

ประเภทที่ 1 พระเป็นเจ้าทรงมีมโนภาพร่วมกับเรา โดยทรงบันดาลให้เราเห็น

ประเภทที่ 2 เป็นมโนภาพที่เคยเกิดกับเรา หรือเคยเกิดกับผู้อื่น และบัดนี้เป็นเพียงจินตนาการของเรา

ประเภทที่ 3 เป็นปรากฏการณ์อันมองให้เห็นไม่ได้ แต่เราทำการอนุมาน (Infer อินเฟอ) เอาเองว่า บัดนี้กำลังเป็นเช่นนั้นอยู่

ประเภทที่ 4 เป็นการอนุมานไปจากความสม่ำเสมอของธรรมชาติ เช่นทฤษฎีกำเนิดโลกเป็นตัวอย่าง แต่ก็จะเป็นมโนภาพอันพระเป็นเจ้าทรงบันดาลให้มีไว้ ตั้งแต่เมื่อยังไม่มีโลก หรือตั้งแต่ยังไม่มีผู้รู้คิดคนใดเช่นนี้ โลกธรรมชาติจึงมีความเป็นอยู่ 2 ประการ

ประการที่ 1 มีอยู่อย่างเป็นระบบแห่งมโนภาพอันเกี่ยวข้องติดต่อใกล้ชิดกัน และปรากฏต่อพระเป็นเจ้าชั่วนิรันดร

ประการที่ 2 เป็นระบบแห่งมโนภาพอันสม่ำเสมอ ปรากฏขึ้นในจิตอันจำกัด ตรงตามระบบมโนภาพแห่งพระเป็นเจ้า มโนภาพอันจำกัดนี้ บางอย่างรับตรงมาจากพระเป็นเจ้า บางอย่างเป็นการอนุมานอย่างหลีกไม่พ้น เป็นมโนภาพของจินตนาการตรงกับปรากฏการณ์อันมีในจิตของพระเจ้าซึ่งไม่เคยมีขึ้นในจิตอันจำกัดโดยตรงจิตนิยมของบิชอบเบิร์กเลย์นั้น จึงเห็นได้ชัดว่ามีไว้ส่งเสริมศาสนาคริสเตียนแท้ ๆ

แนวคิดเรื่องจิตนิยมอัตวิสัย (Subjective Idealism) ของจอร์จ เบิร์คเลย์ (George Berkeley)

จอร์จ เบิร์คเลย์ (George Berkeley) เป็นนักประจักษ์นิยมที่มีความเห็นเช่นเดียวกับล็อคเป็นส่วนใหญ่ โดยเขาเริ่มวิเคราะห์ที่มโนคติ (Idea)แต่มีความเห็นไม่เหมือนกับล็อคในเรื่องของคุณสมบัติของวัตถุ คือ ล็อคกล่าวว่าคุณสมบัติปฐมภูมิของวัตถุไม่เปลี่ยนแปลง แต่คุณสมบัติทุติยภูมิเปลี่ยนแปลง ส่วนเบิร์กเลย์ กล่าวว่าคุณสมบัติของวัตถุทั้งที่เป็นปฐมภูมิและทุติยภูมิเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ วัตถุชิ้นเดียวกัน ถ้ามองในที่ไกลจะเห็นว่าเล็ก มองในที่ใกล้จะเห็นว่าใหญ่ หรือคนหนึ่งยก

รู้สึกหนักมากแต่อีกคนหนึ่งยกรู้สึกไม่หนักแสดงให้เห็นว่า คุณสมบัติปฐมภูมิของวัตถุเปลี่ยนแปลงไปขึ้นอยู่กับบุคคลและสถานที่ เป็นต้น เช่นเดียวกันกับคุณสมบัติทุติยภูมิที่คนเรามองเห็นแตกต่างกัน จอร์จ เบิร์คเลย์กล่าวว่า พระเจ้าเป็นผู้ใส่แนวความคิดเข้าไปสู่จิตใจของเรา และพระองค์ก่อให้เกิดการรับรู้หมายความว่า มนุษย์รับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้โดยพระเจ้า ของสิ่งมีชีวิตที่วัสดุและปัญหาที่ใบหน้าในแง่ของการติดตา สุดท้ายการแก้ปัญหาในจอร์จ เบิร์คเลย์ของปัญหาเหล่านี้ จะนำเสนอและมันจะเป็นแสดงให้เห็นว่าการคืนพระชนม์ของร่างกายเปลี่ยนอย่างรุนแรงที่นำเสนอสำหรับ เบิร์กเลย์, ไม่มีความยากลำบากมากไปกว่ากรณีของวิริยะสามัญของวัตถุที่เวลาผ่านไป แม้ว่าปัญหาต่อเนื่องในอดีตได้รับการกล่าวมาก

เบิร์คเลย์จึงได้กล่าวสรุปว่า ไม่อาจจะเป็นไปได้ที่เราจะสามารถพบสสาร แต่เป็นเพียงแค่คุณค่าทางประสาทสัมผัสเท่านั้นเอง ดังนั้น คำว่า สสาร กาย หรือ สารัตถะนั้นไม่มีความหมายใด ๆ ทั้งสิ้นในปรัชญา เราจึงควรที่จะตัดออกเสีย ตัวอย่างแนวคิดในเชิงนามธรรมทีเราพบอยู่เสมอ ที่เห็นว่าเราสามารถแยกความเป็นอยู่ของสิ่งที่เรากำลังรับรู้ นี้แหละคือ ตัวอย่างของแนวคิดเชิงนามธรรมแท้จริงแล้วนั้น ความมีอยู่นั้นเราจะดูก็เฉพาะต่อเมือเรารับรู้ ต่อเมื่อจิตรับรู้นั้นหมายความว่าจิตสามารถจะรับรู้ได้เฉพาะกับความคิดของตนเองแค่นั้นเอง ไม่สามารถที่จะรับรู้สิ่งที่ไม่ใช่มโนคติ รวมถึงความเป็นอยู่ของสิ่งที่ไม่ใช่มโนคติ เช่น โลก นอกจากนี้เบิร์คเลย์ ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า สิ่งต่าง ๆ ในโลกนี้ไม่มีสารัตถะโดยปราศจากจิต เบิร์กเลย์เห็นว่าความมีอยู่ และภาวะที่เป็นอิสระจากจิตนั้นขัดแย้งกัน เราควรตั้งข้อสังเกตกับหลักทฤษฎีของเบิร์คเลย์ที่ว่าถึงแม่ว่าเรายอมรับในเรื่องของสี อย่างเช่นสีแดงที่เกิดมีอยู่นี้นั้นก็เกิดขึ้นจากตัวเราเอง ซึ่งก็จะต้องมีผู้รับรู้เสียก่อนที่จะมีสีแดงได้ แต่นั้นก็ไม่ได้หมายความว่าสีแดงเป็นมโนคติหรือเป็นเพียงภาพในจิตของเรา และสามารถบอกได้ว่าเบิร์กเลย์วิจารณ์กายและสสารไว้อย่างมากมาย แต่เขาก็ไม่ได้วิจารณ์มโนคติหรือจิตด้วย เบิร์คเลย์เองได้ยอมรับมาตั้งแต่แรกว่า จิต นั้นมีอยู่ ซึ่งจิตนั้นคือ มโนคติต่าง ๆ นั้นเอง

ธรรมชาติของจิตในจิตนิยมอัตวิสัยของจอร์จ เบิร์คเลย์ (George Berkeley)

หลายท่านเข้าใจความคิดของเบิร์คเลย์ (แพทริค จี ที ดับบลิว, 2521, 135-136) ที่ว่า ความมีอยู่คือการรับรู้ ดังนั้นเขาจึงสรุปว่า การมีอยู่ของสิ่งๆหนึ่ง คือการที่มันเข้ามาอยู่ในใจของเรา หรือ “ To be is to be perceived” ในชีวิตที่แท้จริงเมื่อเรามองไปนั้นก็จะเห็นทั้งสีรูปร่าง และจะมีคุณลักษณะเช่นนี้ที่จะมารวมตัวกันกับมโนคติที่เกี่ยวกับอำนาจ ความแข็ง เต็มไปด้วยลักษณะ เมื่อเราไปสัมผัสกับสิ่งนั้น ๆ ซึ่งก็เท่ากับว่าคุณภาพต่างๆ ที่เรารับรู้ต่อเนื่องดี สิ่งเหล่านี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเจตจำนงของมนุษย์ ส่วนการมองสิ่งต่าง ๆ ในฝันนั้นเราก็เห็นว่าข้อมูลต่าง ๆ ที่เราเห็นนั้นไม่ได้มีความต่อเนื่องใด ๆ เลย เช่น บางครั้งเราจับสายไฟแต่เราอาจไม่เจ็บก็ได้ คุณถาพที่เรารับรู้ในฝันเป็นคุณภาพที่ซับซ้อนมากและไม่มีความสม่ำเสมอ

เบิร์คเลย์ไม่ได้อธิบายความมีอยู่ของสิ่งต่าง ๆ ที่เราเรียกว่าวัตถุ แต่เขาปฏิเสธถึงความมีอยู่ของสสาร โดยทั่วไปในฐานะที่เป็นความคิดเชิงนามธรรมสำหรับเบิร์คเลย์แล้ววิทยาศาสตร์หรือกฎทางวิทยศาสตร์นั้นก็เป็นเพียงการรวบรวมมโนคติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความมีอยู่ร่วมกับคุณลักษณะอะไรบางอย่างที่เกิดขึ้นในประสบการณ์ เช่น การเสียดสีจะทำให้เกิดความร้อนขึ้น ก็หมายความว่ามโนคติที่เกี่ยวกับการเสียดสีก็มีมโนคติเกี่ยวกับการรับรู้ความร้อนตามไปเสมอ ซึ่งก็หมายถึงว่า การเสียดสีนั้นก็คือสัญลักษณ์ของความร้อน กล่าวคือ วิทยาศาสตร์หรือฟิสิกส์นั้นไม่ได้มีหน้าที่ที่จะต้องจะต้องพิสูจน์อย่างเด็ดขาด แต่มีหน้าที่ที่จะต้องบรรยายถึงความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์และ

เหตุการณ์ต่าง ๆ กฎทางวิทยาศาสตร์นั้นก็เป็นเพียงการตั้งกฎเกณฑ์เงื่อนไขที่ทำให้เกิดเหตุการณ์บางอย่าง เรามักจะวิจารณ์นักปรัชญาตรงที่เขามักจะอ้างถึงสสารในขณะที่สสารนั้นเป็นเพียงสิ่งที่เป็นนามธรรมซึ่งมีการเคลื่อนไหว มีปริมาณและยังบังคับให้ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้มีลักษณะเดียวกัน คือ นักปรัชญาที่ทำความเขาใจกับวิทยาศาสตร์แล้วนั้นเห็นว่า การกระทำนั้นก็ คือ สสารที่เคลื่อนไหว แต่เบิร์กเลย์เห็นว่าปัญหาที่เป็นปัญหานั้นเป็นเพียงปัญหาทางด้าน ภาษา เช่นปัญหากายหรือจิตเบิร์คเลย์นั้นมักจะมองเหตุการณ์บนโลกนี้ว่าเป็นเพียงเหตุการณ์ที่มีความสม่ำเสมอ ที่เราสามารถที่จะบรรยายได้อย่างละเอียด แต่เราก็ไม่ควรที่จะนำมาใช้เพื่อการพูดถึงฐานะและคุณลักษณะโดยสิ้นเชิง

การมีอยู่ของจิตในจิตนิยมอัตวิสัย (Subjective Idealism) ของจอร์จเบิร์คเลย์ (George Berkeley)

การมีอยู่ของจิตที่เป็นการปรากฏของจิตของเบิร์คเลย์ เขาได้พิสูจน์ความเป็นอยู่ของพระผู้เป็นเจ้าโดยการใช้ข้อพิสูจน์เชิงเหตุและผล ซึ่งข้อพิสูจน์โดยการใช้กระบวนการจำกัดหรือตัดออก หากจะถามว่าอะไรคือ สาเหตุของความสม่ำเสมอที่เราเห็นจากประสบการณ์ของเรา เบิร์คเลย์ได้พูดถึงสาเหตุของความเป็นไปได้ทุกสาเหตุ และตัดออกจนกระทั่งเหลือแต่พระเจ้าเพียงอย่างเดียว เช่น ตัวอย่างของการที่สสารนั้นไม่สามารถ ที่จะอธิบายถึงความสม่ำเสมอได้นั้น ก็เป็นเพราะว่าสสารนั้นไม่มีจริง ดังนั้นจึงไม่สามารถที่จะเป็นต้นเหตุของสัจธรรมได้ มโนคตินั้นก็ไม่สามารถที่จะเป็นต้นเหตุของสัจธรรมได้เช่นกัน เพราะมโนคตินั้นอยู่เฉย ๆ จึงไม่สามารถทีจะเป็นต้นเหตุของสิ่งต่าง ๆ ได้ เมื่อพูดถึงตัวตนแล้ว เรารู้ว่าตัวตนในประสบการณ์ของเรานั้นในบางครั้งตัวตนนั้นก็เป็นสาเหตุทำให้เกิดประสบการณ์ เช่น ความฝัน หรือการจินตนาการ แต่ก็คงไม่ใช่สาเหตุของประสบการณ์ทั้งหมด ยกตัวอย่างเช่น ความเจ็บปวดหรือแสงในตอนกลางวัน ซึ่งเราก็ต้องยอมรับว่าเราคงไม่ได้เป็นผู้กระทำ ดังนั้นจะต้องมีอะไรบางอย่างที่ยิ่งใหญ่ไปกว่าตัวตนก็คือพระเจ้านั้นเอง

ความสัมพันธ์ของจิตกับการรับรู้ในทัศนะจิตนิยมอัตวิสัย (Subjective Idealism)

จิตนิยมอัตวิสัย (Subjective Idealism) เชื่อว่า สิ่งที่เรารู้ทั้งปวงขึ้นอยู่กับผู้รู้กับผู้รู้หรือขึ้นอยู่กับจิตนั้นเอง นักปรัชญาจิตนิยมเชิงอัตวิสัยเป็นทัศนะของจิตในการรู้ตนเองก่อน จิตนิยมปรวิสัย (Objective Idealism) ในการมีอยู่ของวัตถุมิได้เป็นอิสระจากจิตคือต้องมีจิตเป็นพื้นฐานในการรู้วัตถุ ปรากฏการณ์นิยม (Phenomenalism) สิ่งที่ปรากฏในสภาพที่ปรากฏการณ์ของสิ่งที่นั้นนั่นเอง คือ วัตถุนั้นหรือสิ่งนั้นความรู้เกี่ยวกับวัตถุหรือสิ่งนั้นเป็นความรู้ตรงและขึ้นอยู่กับความคิดของจิต

ในจิตนิยมของจอร์จ เบิร์คเลย์ George Berkeley) ถือได้ว่าเขาเป็นนักปรัชญาจิตนิยม เพราะเน้นหลักของจิต หรือการรับรู้ในวัตถุภายนอก สิ่งที่ทำให้คนเรารับรู้วัตถุภายนอกได้ก็คือจิต ทุกสิ่งทุกอย่างอยู่ที่จิตหรือแนวความคิดเกี่ยวกับวัตถุนั้น ๆ เบิร์คเล่ย์ ได้สรุปไว้ว่า เขาปฏิเสธความมีอยู่ของสสาร เน้นเฉพาะจิตหรือความคิดเกี่ยวกับวัตถุนั้น ๆ เท่านั้น เขาเรียกปรัชญาของตนเองว่า “จิตนิยมแบบอัตวิสัย” (Subjective Idealism)

จิตมนุษย์ (Spiritual Substance) มโนภาพ คือ ภาพซึ่งเกิดขึ้นในความคิด หรือ ที่เห็นต่อหน้าต่อตาเรา เรารู้โลกภายนอกได้ก็โดยสามารถสร้างมโนภาพแทนสิ่งที่เห็นจากภายนอกนั้นได้ มโนภาพอันเป็นเป้าหมายแห่งความรู้ของมนุษย์ จิตของพระเจ้า (Devine Mind) พระเป็นเจ้าต้องมีอยู่ฐานเป็นเหตุแห่งประมวลมโนภาพนอกตัวเราและเป็นมโนภาพใหญ่

บทสรุป

แนวคิดเรื่องปรัชญาจิตของจอร์จ เบิร์คเลย์นี้ มีทัศนะว่า เบิร์กเลย์นั้นไม่ใช่นักประจักษ์นิยมแบบจัด หากเทียบกับ ล็อค หรือ ฮูม จากการที่เขาได้กล่าวไม่เห็นด้วยกับพวกประจักษ์นิยม เพื่อแสดงความไม่เห็นด้วยกับการกล่าวว่าความจริง คือ สสารอย่างที่นักสสารนิยมได้กล่าวไว้ แต่เบิร์กเลย์จะให้ความสำคัญต่อการเข้าถึงในเรื่องจิตมากกว่าในการเข้าถึงความรู้ความจริงทางด้านของสสาร หรือหากจะมองดูแนวคิดของเบิร์คเลย์แล้ว ก็ไม่อาจที่จะสามารถกล่าวได้ว่าเบิร์คเลย์ เป็นนักจิตนิยมโดยตรง เพราะเวลาเบิร์คเลย์อธิบายการมีอยู่และปรากฏการที่เกิดขึ้นนั้น เข้าก็ไม่สามารถทิ้งความเป็นสสารได้ เพราะหากไม่มีสสารแล้วกระบานการรับรู้ของจิตก็ไม่อาจที่จะเกิดขึ้นได้เลย แต่ในความหมายของเบิร์คเลย์แล้วแม้แต่จิตที่เรารับรู้ได้นั้นก็ยังไม่สมบูรณ์อยู่ดี จิตที่สมบูรณ์จริงเป็นจิตของพระเจ้าเท่านั้น จะสังเกตได้ว่าจิตที่เป็นตัวรับรู้ของมนุษย์เองนั้น เป็นเพียงการรับรู้บางส่วนของสิ่ง ๆ นั้นแค่นั้นเอง ดังนั้นในความหมายนี้คือพระเจ้าคือการรับรู้อย่างสมบูรณ์ คือพระเจ้าเป็นแบบ เราเป็นผลผลิตในการรับรู้ของพระเจ้าอีกที

1. แนวคิดเรื่องจิตนิยมอัตวิสัย (Subjective Idealism) ของเบิร์คเลย์มองว่า ทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นมโนภาพ ผัสสาการ ต่างก็ดำรงอยู่ในจิตที่รับรู้มันทั้งหมด ในแง่ดังกล่าว ความคิดของเบิร์คเลย์ก็เป็นการปฏิเสธสสาร (matter) ไปด้วย อย่างไรก็ดี วัตถุที่เราไม่อาจรับรู้หรือสัมผัสได้บางประเภทเช่น วัตถุของความรู้ของมนุษย์ประเภทจินตนาการสามารถดำรงอยู่ได้ ด้วยเบิร์คเลย์เห็นว่าเรารับรู้มันด้วยจิตของเรา นี่นำมาซึ่งประโยคสำคัญที่เป็นหัวใจของญาณวิทยาและอภิปรัชญาของเบิร์คเลย์ คือ การมีอยู่คือการถูกรับรู้ (To be is to be perceived) กล่าวคือ การดำรงอยู่ของสรรพสิ่งเป็นไปได้ด้วยการที่สิ่งเหล่านั้นถูกรับรู้ในอีกแง่หนึ่งคือ สิ่งต่างๆดำรงอยู่ได้ในจิตที่รับรู้เพียงเท่านั้น ซึ่งการบ่งชี้ว่าวัตถุดำรงอยู่ได้ด้วยจิตเพียงเหตุประการเดียวนั้น เบิร์คเลย์ยืนยันให้เราแน่ใจว่า การรับรู้นั้น ๆ ไม่ใช่การรับรู้ภาพหลอนเพราะว่า 1) สิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นมันคงที่ 2) การรับรู้ของเรากับผู้อื่นสามารถยืนยันซึ่งกันและกันได้

2. จอร์จ เบอร์คเล่ย์ (George Berkeley) ได้แยกความแตกต่างระหว่างจิต (ผู้รู้) กับมโนคติ (สิ่งที่ถูกรู้) ออกเป็นสอง คือ อันหนึ่งเป็นกัมมันตภาพ (active) และอีกอันหนึ่งเป็นอกัมมันตภาพ (inactive) โดยที่จิตนั้นมีลักษณะกัมมันตภาพ (active) ส่วนมโนคติมีลักษณะเป็นอกัมมันตภาพ (inactive) เพราะฉะนั้น ภาวะของมโนคติจึงเป็นสิ่งแตกต่างจากจิต สิ่งที่แตกต่างจากจิตจึงไม่อาจเป็นอันเดียวกับจิต กล่าวคือ มโนคตินั้น ไม่ใช่การแสดงออกให้ปรากฏของจิต และไม่ใช่คุณสมบัติอย่างหนึ่งของจิตด้วย ดังนั้น โลกตามทรรศนะของเขาน่าจะประกอบด้วย 1. สิ่งที่เป็นกัมมันตภาพ ได้แก่พวกจิตหรือวิญญาณ (Spirit) 2. สิ่งที่เป็นอกัมมันตภาพ ไม่แก่มโนคติ (Idea) ทั้งหลาย 3. อะไรก็ตามที่เบิร์คเลย์เรียกว่ามโนคติ (Idea) มันไม่ใช่มโนคติของสิ่งต่าง ๆ มันไม่ใช่ตัวแทนของสิ่งที่มีอยู่นอกเหนือตัวของมันเอง มันเป็นสิ่งที่มีอยู่นั่นเอง เมื่อเรารับรู้มโนคติ เราไม่ได้รับรู้ภาพของสิ่งที่เราสัมผัสได้ แต่เรารับรู้ถึงสิ่งที่เราสัมผัสนั่นเอง

บรรณานุกรม

สมัคร บุราวาศ. (2544). **วิชาปรัชญา.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สยาม.
ประยงค์ แสนบุราณ. (2548). **ปรัชญาตะวันตกสมัยใหม่.** พิมพ์ครั้งที่ 1, กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ และคณะ. **ปรัชญาการศึกษา.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
กีรติ บุญเจือ. (2522). **แก่นปรัชญาปัจจุบัน.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

แพทริค จี ที ดับบลิว. (2521). **ปรัชญาเบื้องต้น** แปลโดย กีรติ บุญเจือ. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ดร.พิสิฎฐ์ โคตรสุโพธิ์ ฮันส์ ฌอร์ฌส์ เดอคร็อป. (2545). **ปรัชญาตะวันตกสมัยใหม่.** ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

George Berkeley. (2010–2015). **The Principles of Human Knowledge.** Reserved Jonathan Bennett Copyright.

George Pappas. (1980). **Ideas, Mind, and Berkeley.** American Philosophical Quarterly Vol. 17, November 3, July.

George Pitcher. BERKELEY. (1984). **the Arguments of the Philosophers.** Edited by Ted Honderich, Reprinted and first published as a paper.

John R. Searle. (2008). **Philosophy in a New Century, Selected Essays**. Cambridge University Press, First published.

Pete Mandik. (2014). **this is Philosophy of Mind, An introduction.** Wiley Blackwell, John Willy & Sons, Inc.

สื่ออิเล็กทรอนิคส์

สืบค้นจาก http://www.earlymoderntexts.com/assets/pdfs/berkeley1710.pdf**.**

View publication stats